

گزارش سفر گروه معماری به زاهدان

نشست زاهدان مسابقه طراحی معماری ارتقا تدریجی سرپناه خودساخته حداقل در سکونتگاه غیررسمی در ایران
بازدید از محله شیرآباد زاهدان

همکاری با همکاری شرکت باز آفرینی شهری ایران برگزار می‌کند

سازش

مسابقه طراحی ارتقا تدریجی سرپناه خودساخته
در سکونتگاه‌های غیررسمی ایران
نشست زاهدان

مکان	زمان	سخنرانی، نمایش فیلم و گفتگو
زاهدان، بلوار دانشگاه، دانشگاه سیستان و بلوچستان، تالار معراج	یکشنبه ۶ آبان ساعت ۹ صبح الی ۱۲	<ul style="list-style-type: none">از دیدگاه جامعه‌شناسیاز دیدگاه اقتصاداز دیدگاه شهرسازیاز دیدگاه معماریمعرفی محله شیرآبادنمایش فیلممعرفی واحد‌های نمونهگفتگو

www.mamaneet.com
Telegram: @mamaneet_barsh
mamaneet@iranianm.com

تاریخ برگزاری: ۶ آبان ۱۳۹۷
مکان: بلوار دانشگاه، دانشگاه سیستان و بلوچستان، تالار معراج

مهمانان: محمد عثمان حسین بر فردین یزدانی عبدالحمید بحر پیمان کامبیز مشتاق گوهری غلامعلی رحیمی مهرداد زاهدیان سپیده سیروس

محله شیرآباد زاهدان یکی از سایت‌های مسابقه طراحی معماری ارتقا تدریجی سرپناه خودساخته حداقل در سکونتگاه غیررسمی ایران می‌باشد. هیئت اجرایی مسابقه برای برگزاری نشست معرفی مسابقه و ابعاد آن و همچنین بازدید از محله شیرآباد در این شهر سفری سه‌روزه را تدارک دید. این گزارش شامل فعالیت‌های گروه، جزئیات نشست و بازخوردهای به‌دست‌آمده می‌باشد.

این مسابقه در راستای ارتقای محیطی کالبدی سکونتگاه غیررسمی ایران با هدف جلب نظر و توجه معماران و دانشجویان این رشته شکل گرفته است، همچنین تجربیات پیشین نشان می‌دهد که یکی از عوامل مؤثر در دستیابی به موفقیت در این زمینه جلب مشارکت مردم محل و داشتن نگاهی از پایین به بالا می‌باشد. به همین منظور با برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته با همکاری شورای محله شیرآباد، بزرگان محل و دفتر تسهیل‌گری بافت این محله خانه‌هایی به‌عنوان نمونه برای انجام طراحی و اجرای طرح ارتقا در سطح محله انتخاب شدند که اطلاعات معماری آن‌ها شامل پلان‌ها، نما و موقعیت آن‌ها و اطلاعات خانواری آن‌ها نیز برداشت شده و یا انضمام عکس‌ها و فیلم‌ها در سایت معماری منتشر خواهد شد.

در این سفر اعضای هیئت اجرایی مسابقه در روز اول اقدام به به‌روزرسانی کردن این اطلاعات با بازدید مجدد از خانه‌ها به همراه اعضای دفتر تسهیل‌گری محل نموده و اطلاعات را تکمیل کرده و با اهالی محل صحبت کردند. اشتیاق ساکنین محل و اعضای دفتر تسهیل‌گری جهت پیگیری و انجام پروژه بسیار قابل‌توجه و تقدیر بود. باوجود آنکه این دست از سکونتگاه‌های

غیررسمی به خصوص محله شیرآباد زاهدان به محلات خطرناک و ناامن شهرت دارند، اما خوشبختانه نوع برخورد ساکنین، رهگذران و ریش‌سفیدان به صورتی بود که همه اعضا در آرامش به انجام فعالیت، عکس‌برداری و فیلم‌برداری پرداختند.

به‌علاوه به نظر می‌رسید با توجه به شرایط و موقعیت این سکونتگاه و فضایی که وجود دارد و جو رسانه‌ای ساطع‌شده از این سکونتگاه‌ها حضور افراد غریبه در این نوع از سکونتگاه رایج نیست اما در صورتی که شرایطی فراهم باشد تا گروه‌های مختلف از این محلات بازدید نمایند اتفاقاً توسط ساکنین استقبال می‌شود. منظور از فراهم بودن شرایط آن است که هدف بازدیدکنندگان و قصد و منظور آن‌ها برای مردم مشخص و اعتماد آن‌ها جلب شده باشد، در غیر این صورت نفوذ به خانه‌ها و محلات بسیار مشکل است و خود مردم اولین سد را ایجاد می‌نمایند.

با توجه به روند پیش‌بینی‌شده برای برگزاری مسابقه، در تاریخ ۶ آبان ماه ۱۳۹۷ از ساعت ۹ صبح تا ۱۲ ظهر نشست‌ها در دانشگاه سیستان و بلوچستان با همکاری دانشکده هنر و معماری در سالن معراج دانشگاه سیستان و بلوچستان برگزار شد. در این نشست که با استقبال بسیار پرشور دانشجویان معماری، شهرسازی و جامعه‌شناسی و اساتید دانشگاه و همچنین مسئولین شهری از شورای شهر و شهرداری صورت گرفت، مباحثی متفاوت از جنبه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و معماری و شهرسازی مطرح شد. با توجه به اینکه برنامه‌ریزی‌ها به صورتی انجام‌گرفته بود تا از اساتید بومی و متخصصان شهری زاهدان بهره‌گیری شود، مباحث عنوان‌شده دقیقاً هم‌راستا با چالش‌های شهری و استانی پیگیری شد و محله شیرآباد نیز با ارائه اطلاعات آماری و تاریخی معرفی گردید.

در ابتدای نشست خانم مهندس سوسن مومنی به معرفی اهداف، روند برگزاری و شرایط شرکت در مسابقه را ارائه کرده و در ادامه اساتید از منظرهای مختلف ابعاد مؤثر در این زمینه را عنوان نمودند. موضوعات مطرح شده در این نشست به شرح زیر است؛

آقای دکتر محمد عثمان حسین بر، جامعه‌شناس در راستای مباحث اجتماعی به ارائه تعاریف پایه مسکن در شهر، عوامل مؤثر بر آن و مسائل حاشیه‌نشینی و مسکن‌های موجود در آن‌ها را به تفصیل معرفی نمودند.

آقای محمد سالاری در راستای مباحث اقتصادی به راهکارها و پتانسیل‌های استان سیستان و بلوچستان جهت ارتقا اقتصادی و درآمدزایی اشاره نمودند.

آقای مهندس غلامعلی رحیمی، مدیر شرکت مهندسان مشاور شهر و خانه در زاهدان در راستای معرفی محله شیرآباد به نحوه شکل‌گیری محلات حاشیه‌نشینی و عوامل دخیل در این رخداد با تمرکز بر داده‌های آماری چند دهه گذشته در محله شیرآباد زاهدان پرداختند.

آقای دکتر عبدالمجید بحرپیما، شهرساز که از اعضای شورای اسلامی شهر زاهدان می‌باشند و از ابتدا تا انتهای مراسم را حضور داشتند در راستای مباحث شهرسازی به شرایط شهر زاهدان و گذشته تاریخی آن و عوامل ایجاد محلات حاشیه‌نشینی اشاره نموده و دانشجویان را برای شرکت در مسابقه راهنمایی نمودند.

خانم مهندس سپیده سیروس، معمار در راستای مباحث معماری خانه‌های برداشت‌شده و معرفی شده به‌عنوان سایت‌های مسابقه را معرفی نمودند و مشکلات و مسائل آن‌ها را برشمردند.

حضور و حمایت اساتید دانشکده هنر و معماری دانشگاه سیستان و بلوچستان و دانشگاه آزاد زاهدان از این نشست و ترغیب دانشجویان برای شرکت در مسابقه به مراسم رنگ و بویی انگیزشی و علمی بخشیده بود. به‌علاوه حضور چند دانشجوی معماری از تهران در این نشست باعث افزایش امید دست‌اندرکاران برگزاری مسابقه در جهت دستیابی به اهدافشان شد.

پس از نشست با هماهنگی صورت گرفته با دفتر تسهیل‌گری محله شیرآباد بیش از ۵۰ نفر از دانشجویان به همراه هیئت اجرایی مسابقه و خانم دکتر دادگر مدیر گروه معماری دانشگاه سیستان و بلوچستان و تعدادی از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی زاهدان از قسمت‌های مختلف محله شیرآباد و خانه‌های انتخاب‌شده به‌عنوان سایت‌های مسابقه بازدید نمودند.

حمایت اعضا دفتر تسهیل گری، استقبال ساکنین محله و اشتیاق دانشجویان برای شناسایی چالش‌های مسابقه از نقاط برجسته این بازدید بود. در هر یک خانه‌ها مسئولین اجرایی مسابقه و همچنین ساکن خانه نکاتی را اشاره کرده و دانشجویان از نزدیک مسائل و مشکلات را مشاهده کرده و سؤالاتشان را پرسیدند. این بازدید سبب شد تا آنچه که در نشست عنوان شده بود به صورت عینی نمایان شود و مسابقه از حالت تئوری به حالت اجرایی تبدیل گردد.

در روز سوم سفر گروه از کلات کامبوزیا که در شمال محله شیرآباد قرار داشت بازدید و با مسئول کتابخانه کامبوزیا مصاحبه کردند و با فعالیتهای کتابخانه در راستای توانمندسازی کودکان آشنا شدند و به تأثیر این گونه مکانها و کاربریها در این نوع

از سکونتگاه اشاره شد. همچنین از سازمان مردم‌نهاد هنر پوشش زندگی دیدن کرده و با فعالیت‌های این مجموعه در راستای توانمندسازی زنان و کمک‌های اقتصادی به آن‌ها آشنا شده و به نقش آن‌ها در محله پی برده شد. نکته‌ی موردتوجه در هر یک از این دو مکان این بود که توسط زنان و در راستای توانمندسازی زنان و کودکان اداره می‌شود. طرح‌های حمایت از تولید ایرانی و صنایع‌دستی زنان بلوچ که توسط سازمان‌ها و نهادها انجام می‌گیرد از موارد قابل‌توجه بود که می‌تواند تا چه حد از مشکلات اقتصادی ساکنین این محله بکاهد.

درمجموع به نظر می‌رسد این سفر دستاوردهای ارزشمندی را برای گروه و دانشجویان معماری به همراه داشت و امید است تا بقیه مراحل برگزاری مسابقه نیز با همین کیفیت ادامه یابد. آنچه که از نقاط عطف این مسابقه می‌تواند محسوب شود تمرکززدایی آن و انتقال سایت‌ها و نشست‌ها به شهرهای غیر از تهران می‌باشد که سبب ایجاد انگیزه برای متخصصین بومی و فراهم‌سازی رویدادهای جدید در شهرهای مختلف می‌شود و البته برگزاری رویدادهای مختلف در هر یک از شهرها می‌تواند بستری برای دیده شدن این شهرها گردد و پتانسیل‌های جذب گردشگر را نمایان سازد و رونق اقتصادی را به همراه آورد. استان سیستان و بلوچستان با توجه به تفاوت‌هایی که در نوع لباس، تزیینات و صنایع‌دستی وجود دارد می‌تواند برای گردشگر داخلی و خارجی جالب باشد.